

Om föreningsbidrag i Alingsås kommun ...

Utvärderingsringen
Stenhuggerivägen 61B, 302 40 Halmstad
Tel 035-360 80, info@utvarderingsringen.se
www.utvarderingsringen.se

Om stödformer och politisk styrning

I landets kommuner finns det kommunala stödet till föreningslivet i huvudsak i två former.

1. Verksamhetsrelaterat stöd. Kontanta bidrag till verksamheter som i första hand genomförs i barn- och ungdomsföreningar med inriktning mot åldersgruppen 7 – 25 år eller i vissa fall som stöd till vuxenföreningar.
2. Lokalrelaterat stöd. Stödformen omfattar subventioner i kommunala lokaler och anläggningar till såväl barn- och ungdomsgrupper som föreningslivets vuxna deltagare samt kontanta lokal- och driftbidrag.

I alla kommuner i landet är värdet av lokalrelaterat stöd inom kultur- och fritidssektorn betydligt högre än de belopp som utgår i form av verksamhetsrelaterade kontantbidrag.

Det kan tyckas självklart att ha en politisk uppfattning om hur de skattepengar som fördelas till föreningslivet ska användas. Detta är nog också någonting som de allra flesta är helt överens om oavsett politisk tillhörighet. Frågan är nog snarare graden av den styrning som bör och kan tillämpas.

I kommunen finns ett antal styrinstrument som kan användas för att det stöd som ges till föreningslivet ska stämma överens med de politiska mål som satts upp. Exempel på sådana styrinstrument är:

- **Investeringar**
Valet av lokaler och anläggningar som kommunen bygger påverkar bl.a. om verksamheten kommer att vända sig till pojkar eller flickor, om verksamheten förstärker redan starka intresseinriktningar eller vänder sig till helt nya områden.
- **Kontanta bidrag**
Även det kontanta stödet kan utformas för att stimulera och prioritera verksamhet för exempelvis olika åldrar, olika bostadsområden, jämställdhet eller integration.
- **Taxor och avgifter**
Via skilda avgiftssystem kan åldersgrupper, säsongsanpassad verksamhet eller arrangemangsvillkor påverkas.
- **Tid och plats i anläggningar**
I kommuner som själva äger och driver lokaler och anläggningar är detta förmodligen det starkaste politiska styrinstrumentet. Genom att styra vilka som ska få tillgång till lokaler och anläggningar samt när de ska få tider kan kommunen påverka allt från exempelvis tidig specialisering till jämställdhet.

Kontanta bidrag inom kultur- och fritid i Alingsås kommun

Utifrån det underlag vi tagit del av och de samtal vi haft med representanter från kultur- och fritidsförvaltningen är vår bedömning att regelverket för och hanteringen av den kontanta bidragsgivningen fungerar bra. Smärre justeringar inom ramen för dagens bidragsregler som förenklar, förtydligar och förstärker bidragen kan tänkas. Några utökade detaljregler eller fler normerade bidrag behövs dock inte. Nedan följer våra kommentarer om de olika bidragen som finns idag.

Bidrag till verksamhet

Bidraget är uppdelat i tre delar.

A Bidrag för aktiviteter riktade till åldrarna 4 – 25 år.

B Bidrag till folkbildning.

C Bidrag till familjearrangemang och annan verksamhet riktad till barn och ungdom.

A Bidrag för aktiviteter riktade till åldrarna 4 – 25 år

Någon form av aktivitetsbidrag finns i nästan samtliga kommuner i landet och har oftast sitt ursprung i det statliga lokala aktivitetsstödet som funnits sedan mitten av 1950-talet. Det statliga bidraget - som enbart vänder sig till idrotten och administreras av Riksidrottsförbundet - har nyligen förändrat åldersindelningen från 7 – 20 år till 7 – 25 år. Statens bidrag till idrottsföreningarna i Alingsås kommun är väsentligt mycket större än det kommunala aktivitetsbidraget. Samma förhållande gäller i samtliga kommuner vi undersökt. Under 2015 fick idrottsföreningarna i kommunen 2 730 580 kronor via det statliga lokala aktivitetsstödet.

Som ett led i en strävan att förenkla föreningslivets administration bör det kommunala aktivitetsstödet uppbyggnad likna det statliga regelverket. Det gäller såväl definitionen av sammankomster och deltagartillfällen som åldersindelningen. Det senare inte minst med tanke på dagens debatt om tidig specialisering inom barn- och ungdomsidrotten. Bidraget bör även förstärkas inom ramen för de totala bidragsbeloppen för att på så sätt förbättra möjligheten till satsningar inom särskilt angelägna områden.

B Bidrag till folkbildning

Vi föreslår att bidragen till folkbildning fördelas i nära dialog med varje enskilt studieförbund där en årlig överenskommelse alternativt en långsiktig treårig överenskommelse träffas. En grund för bidrag kan vara det statliga regelverk som tillämpas av Folkbildningsrådet som fördelar statsbidrag till 10 studieförbund. Därutöver kan överenskommelsen innehålla lokalt anpassade inriktningar som stimulerar lokal verksamhet exempelvis tillsammans med studieförbund som har personal på plats i kommunen. Bidrag som har sin grund i överenskommelser mellan kommunen och studieförbunden medför även att stödet utbetalas utifrån kvalitativa grunder och inte enbart kvantitativa normer som t.ex. studietimmar eller deltagare.

C Bidrag till familjearrangemang och annan verksamhet riktad till barn och ungdom

Föreningar som bedriver verksamhet för barn, unga och familjer kan ansöka om ett årligt bidrag i efterskott för t.ex. olika arrangemang, bildning, lovverksamhet.

Vi föreslår en förenkling och renodling av hela verksamhetsbidraget där verksamhetsbidrag C upphör och medlen förs över och förstärker verksamhetsbidrag A. Föreningar som av något skäl inte kan komma ifråga för verksamhetsbidrag på grund av förändringen kan med fördel hänvisas till det projektbidrag som beskrivs längre fram.

Bidrag till anläggningar

Bidrag till anläggningar ska ge en grundtrygghet för de föreningar som bedriver verksamhet i egna eller privat hyrda lokaler/anläggningar och består av tre delar.

A Bidrag till ungdomsföreningar med anläggningar

B Bidrag till annan anläggning

C Investeringsbidrag.

A Bidrag för ungdomsföreningar med anläggningar

Bidraget kan ses som ett driftbidrag främst till föreningar som äger och driver egna lokaler/anläggningar. Bidraget utbetalas med max 50 % av godkända driftkostnader i kombination med krav på redovisning av genomförda aktiviteter. Enligt den personal som handlägger bidraget fungerar bidraget bra varför några förändringar i regelverket inte är att rekommendera. Däremot bör kanske en förstärkning av bidraget övervägas.

Driftbidrag till föreningsägda anläggningar är viktiga inte enbart för den enskilde föreningen utan även ur ett kommunalekonomiskt perspektiv – framförallt om alternativet till föreningsdrift skulle vara kommunal drift. Graden av kostnadstäckning är därför väsentlig att följa över tid. Vi rekommenderar att en sammanställning av hur stor del av varje enskild förenings driftkostnader som täcks via det kommunala bidraget tas fram.

B Bidrag till annan anläggning

Enligt bidragsreglerna kan bidrag utgå till anläggning som gagnar samhällsnyttan och civilsamhället. Det kan gälla bryggor eller lokaler som utnyttjas av till barn- och ungdomsverksamhet vi flera tillfällen under året.

Bidraget bör bli mer konkret och förtydligas alternativt slås samman med ovanstående anläggningsbidrag A. En viss procent av det totala bidraget A + B kan då avsättas för t.ex. skötselrämjande åtgärder som genomförs av föreningar.

C Investeringsbidrag

Investeringsbidraget kan sökas för nybyggnad, tillbyggnad och renovering av anläggning samt till verksamhetsmaterial med större inköpsvärde. En egeninsats av föreningarna på minst 50 % av bruttokostnaden exkl. eget ideellt arbete krävs. Totalt finns enligt uppgift drygt 600 000 kronor att söka som investeringsbidrag.

Vi föreslår att bidraget förändras enligt något av följande alternativ.

Alternativ 1

Renodla bidraget till att enbart omfatta investeringar och större renoveringar i de lokaler och anläggningar som ägs och drivs av föreningar. Bidrag till verksamhetsmaterial tas bort.

Alternativ 2

Bidraget tas bort i nuvarande form och ersätts med ett investeringsbidrag som hanteras utanför reglerna för de normerade bidragen. Om eller när föreningar framför önskemål om kommunalt stöd i samband med kostnadskrävande och långsiktiga investeringar behandlas detta i den ordinarie kommunala budgetprocessen. De medel som idag finns för investeringsbidraget överförs med exempelvis två tredjedelar till anläggningsbidrag A för att förstärka driftbidraget till föreningar som äger/driver egna anläggningar och en tredjedel till verksamhetsbidrag A som en allmän förstärkning till föreningarnas verksamhet.

Projektbidrag

Projektbidrag finns i två former.

A Projekt som enligt texten i bidragsreglerna syftar till att stödja projekt som exempelvis friskvård, nyskapande verksamhet och internationella kontakter.

B Kronan på verket som syftar till underlätta ungas egen organisering där unga i åldern 13 – 25 år ska ges möjlighet att genomföra verksamhet för andra unga.

Både A och B bedöms i stort sett fungera bra av den personal som handlägger bidragen. Vissa förändringar som bl.a. kan leda till förenklningar för berörda föreningar och en snabbare och förenklad kommunal handläggning bör dock övervägas.

Vi föreslår att projektbidrag betalas ut efter överenskommelser i dialog mellan kommunen och respektive förening. Projektbidrag kan med fördel grundas på förslag och idéer från föreningslivet men ha sin utgångspunkt i angelägna verksamhetsområden antagna av kultur- och fritidsnämnden. Inom ramen för projektbidraget kan t.ex. medel finnas som underlättar för nystartade föreningar att komma igång med sin verksamhet eller ger föreningar som har idéer om nyskapande verksamheter stöd. Projektbidraget bör även ge möjlighet till överenskommelser med föreningar som bedriver lovverksamhet, simskola eller annan liknande verksamhet. De detaljerade villkor som idag finns för bidraget ersätts med överenskommelser som är så tydlig att varje projektet i efterhand går att utvärdera.

Halmstad den 18 november 2016

Anders Lundkvist
Utvärderingsringen